

Mfumo wa utekelezaji Tathmini

Jedwali la Alama .....

TAG inatathmini ukubwa wa matatizo ya afya ya akili ya mhusika

Kwa kila kigezo (kilichowekewa tarakimu 1 hadi 9 weka alama ya tiki kwenye nukuu MOJA ambayo inaelezea kwa ukamilifu zaidi mtu huyo anayefanyiwa tathmini. Ni lazima ziwepo jumla ya tiki 7 katika mfumo uliokamilika (tiki moja kwa kila kigezo kilichoainishwa). Kisha kwa kila ngazi ya ukubwa wa tatizo (kwa mfano 'hakuna tatizo', tatizo kubwa sana), jumlisha zile tiki na uiandike kwenye kisanduku pale chini. 'Tatizo kubwa sana' inapatikana tu kwenye vigezo ambapo hatua za haraka za kuokoa maisha kutoka kwa jopo la wataalamu wa afya ya akili waliobobea linaweza kuhitajika. Kitini cha orodha ya uhakiki kinatoa mwongozo wa vitu vya kuzingatia wakati wa kufanya tathmini kwenye kila kigezo-hiki hakidhamirii kuwa na maelezo elekezi. Taarifa zaidi kuhusiana na TAG zinapatikana katika machapisho yaliyomo kwenye ["researchintorecovery.com/tag"](http://researchintorecovery.com/tag)

			Hakuna tatizo None	Tatizo kiasi Mild	Tatizo la wastani Moderate	Tatizo kubwa Severe	Tatizo kubwa sana Very severe
[tag1p1]	Usalama	Kigezo cha 1 Kudhamiria kujidhuru	Hakuna shauku zozote kuhusu hatarisho la kudhamiria kujidhuru au jaribio la kujua	Zipo shauku kidogo kuhusu hatarisho la kudhamiria kujidhuru au jaribio la kujua	Vipo viashiria vya uhakika kuhusu hatarisho la kudhamiria kujidhuru au kujaribu kujua	Upo uhatarisho mkubwa kuhusiana na usalama wa kimwili kutokana na kudhamiria kujidhuru au jaribio la kujua	Upo uhatarisho kwa wakati huu kuhusiana na usalama wa kimwili kutokana na kudhamiria kujidhuru au jaribi la kujua
[tag2p1]		Kigezo cha 2 Kujidhuru kusiko kwa kudhamiria	Hakuna shauku zozote kuhusu hatarisho la usalama wa kimwili lisilo la kudhamiria	Kuna shauku kidogo kuhusu hatarisho la usalama wa kimwili lisilo la kudhamiria	Vipo viashiria vya uhakika kuhusu hatarisho la usalama wa kimwili lisilo la kudhamiria	Upo uhatarisho mkubwa wa usalama wa kimwili unaotokana na kutojijali, tabia isiyo na usalama au kutokuwa na uwezo wa kudumisha mazingira salama	

The translation was developed as part of the UPSIDES Study (www.upsides.org). Further information on the TAG is available from researchintorecovery.com/tag.

[tag3p1]	Uhatarisho Risk	Kigezo cha 3 Uhatarisho unaotokana na watu wengine	Hakuna shauku zozote kuhusu uhatarisho wa unyanyasaji au unyonyaji kutoka kwa watu wengine ama jamii	Kuna shauku kidogo kuhusu uhatarisho wa unyanyasaji au unyonyaji kutoka kwa watu wengine ama jamii	Kuna shauku dhahiri kuhusu uhatarisho wa unyanyasaji au unyonyaji kutoka kwa watu wengine ama jamii	Upo ushahidi dhahiri kuhusu unyanyasaji au unyonyaji kutoka kwa watu wengine ama jamii	
[tag4p1]		Kigezo cha 4 Uhararisho kwa wengine	Hakuna shauku zozote kuhusu uhatarisho wa kimwili au mali za watu wengine	Tabia zisizo za kistaarabu kijamii	Uhatarisho wa mali na/ama uhatarisho kidogo wa kimwili au usalama wa watu wengine	Uhatarisho mkubwa wa wa usalama wa kimwili kwa watu wengine kama matokea ya tabia hatarishi	Uhatarisho kwa wakati huu kuhusu usalama wa kimwili kwa watu wengine kama matokea ya tabia hatarishi
			0	1	2	3	4

			Ha None	Kidogo Mild	Ya wasani Moderate	Mbaya Severe	Mbaya sana Very severe		
[tag5p1]	Mahitaji na hali ya Kuondolewa uwezo	Kigezo cha 5 Kupona	Hakuna shauku kuhusu vistawishi vya msingi, rasilimali au stadi za kuishi	Kuna shauku kuhusu Vistawishi vya msingi, rasilimali au stadi za kuishi	Viashiria dhahiri kuhusu Ukosefu wa Vistawishi vya msingi, rasilimali au stadi za kuishi	Viashiria dhahiri kuhusu Ukosefu mkubwa wa Vistawishi vya msingi, rasilimali au stadi za kuishi	Viashiria dhahiri sana vinavyotishia maisha kutokana na Ukosefu mkubwa wa Vistawishi vya msingi, rasilimali au stadi za kuishi		
[tag6p1]		Kigezo cha 6 Saikolojia	Hakuna matatizo ya Kuondolewa uwezo au ya Kufikiri, hisia ama yanayohusu kitabia	Yapo matatizo kidogo ya Kuondolewa uwezo au ya Kufikiri, hisia ama yanayohusu kitabia	Yapo matatizo ya Kuondolewa uwezo au ya Kufikiri, hisia ama yanayohusu kitabia	Yapo matatizo makubwa ya Kuondolewa uwezo au ya Kufikiri, hisia ama yanayohusu kitabia			
[tag7p1]		Kigezo cha 7 Kijamii	Hakuna matatizo yanayoweka kizuizi katika shughuli au mahusiano na watu wengine	Yapo matatizo kidogo yanayoweka kizuizi katika shughuli au mahusiano na watu wengine	Yapo matatizo yanayoweka kizuizi katika shughuli au mahusiano na watu wengine	Yapo matatizo dhahiri yanayoweka kizuizi katika shughuli au mahusiano na watu wengine			
[tag8ap1] to [tag8ep1]		Idadi ya tiki zote	—	—	—	—	—		Alama za TAG
[tag9p1]	Alama za TAG	Weka alama ya 0 kwa kila alama ya 'Hakuna':	Alama 1 Kwa kila alama ya "kigogo/kiasi")	Alama 2 Kwa kila alama ya "kiasi fulani")	Alama 3 Kwa kila alama ya "kiasi kikubwa")	Alama 4 Kwa kila alama ya "kiasi kikubwa		— —	

The translation was developed as part of the UPSIDES Study (www.upsides.org). Further information on the TAG is available from researchintorecovery.com/tag.

							sana/dhahiri sana")	
--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--

Mfumo wa utekelezaji Tathmini (TAG)

Orodha ya uhakiki kwa ajili ya kukuongoza

Fikiria pia vipengele vingine vyovyote vinavyoweza kuhusika. Visanduku vya kuweka tiki vimeandaliwa kwa ajili ya matumizi ya chaguzi za shauku kadiri zilizobainishwa, lakini uwekaji alama kwa ajili ya TAG zitafanywa kwenye lile jedwali la alama.

1 Dhamira ya kujidhuru Intentional self harm

Vichocheo binafsi:

Individual factors

- kuelezea nia ya kujiua
- mpango dhahiri
- njia zinazowezesha
- maandalizi
- bila matumaini
- hakuna msiri, mfano, mwenza, marafiki, watu weledi/bingwa,
- rasilimali hafifu za kuhimili kukosekana vizuizi dhidi ya kujidhuru

Fikiria pia vichocheo hatarishi:

- taarifa/historia ya hapo awali ya dhamira ya wazi ya kujidhuru
- (i) matumizi mabaya ya pombe/dawa za kulevya AU (ii) kugundulika kwa kipimo (mfano sonona, kuchanganyikiwa, kuvurugikiwa
- (i) NA (ii) kuongezeka kwa uhatarisho
- ugonjwa wa kimwili/ulemevu
- mawasiliano ya hivi karibuni na Mtabibu
- kulazwa hivi karibuni katika hospitali ya wagonjwa wa akili
- kufiwa hivi karibuni
- hana marafiki/familia
- wanaoishi upweke
- wafanyakazi wasio na stadi maalumu
- kukosa ajira
- watu wazima
- wanaume (haswa vijana)
- ▶ Wie viele Personen, Sie selbst mit eingerechnet, wohnen in Ihrem Haushalt (z.B. Familie oder Wohngemeinschaft, wo gemeinsam gegessen wird und / oder andere gemeinschaftliche Aktivitäten stattfinden)?

2 Kujidhuru kwa kutokudhamiria

Fikiri pia kuhusu kutojijali:

- kutojijunza
- kutokula au kunywa kama inavyotakiwa

Fikiri kuhusu tabia zisizo salama:

- kutotafuta msaada kwa matatizo yanayoashiria uhatarisho
- kukataa msaada muafaka kwa mfano kutumia dawa
- kutodai mafao
- kutokuwa na ufahamu juu ya usalama wake ,wenyewe maeneo ya nyumbani kwa mfano hatari ya moto
- tabia hatarishi za ngono
- utumiaji mbaya wa mihadarati
- kuzurura

Fikiri kuhusu kushindwa kuweka kikamilifu mazingira

- kushindwa kumudu makazi

The translation was developed as part of the UPSIDES Study (www.upsides.org). Further information on the TAG is available from researchintorecovery.com/tag.

- kutowa kodi ya nyumba
- kukimbia madeni

► Wie viele Personen, Sie selbst mit eingerechnet, wohnen in Ihrem Haushalt (z.B. Familie oder Wohngemeinschaft, wo gemeinsam gegessen wird und / oder andere gemeinschaftliche Aktivitäten stattfinden)?

3 Uhatarisho kutoka kwa wengine

Tafakari juu ya aina mbalimbali za unyanyasaji na kunyonywa

- kimwili
- kingono
- kihisia
- kimbari
- kifedha
- kudharaulika

Fikiri kuhusu uhatarisho kutoka kwa:

- wafanyakazi wenza
- ndugu
- marafiki
- majirani
- wageni
- matibabu

Fikiri kuhusu uhatarisho wa unyanyasaji kutoka kwa wahudumu

- msongo uliyokithiri
- ugonjwa wa akili/pombe/utumiaji wa dawa za kulevya
- mhudumu kukataa msaada
- taarifa ya hapo awali/simulizi ya hapo awali ya unyanyasaji kutoka kwa mhudumu ama kuelekezwa kwa mhudumu

Fikiri kuhusu uhatarisho kutoka kwa jamii:

- taarifa ya hapo awali/simulizi ya hapo awali ya mahusiano ya unyanyasaji/unyonyaji
- Unyanyasaji kutoka kwa umma
- Kaya kutumiwa na watu wasiohitajika
- Usalama usiokidhi kwa pale nyumbani
- woga wa kulipiza kisasi kwa kutoa taarifa ya unyanyasaji Fear of retaliation for reporting abuse.

4 Uhatarisho Kwa watu wengine

Fikiri kuhusu uhatarisho kwa:

- watoto & watu wengine wanaomtegemea
- wenza
- walezi
- mfanyakazi wenza
- majirani
- watu tusiowafahamu/wageni

Fikiri kuhusu viashiria hatarishi:

- vitishio vya wakati huu, haswa kwa mtu anayetajwa
- simulizi/historia ya vurugu unaowalenga watu/mali
- shauku za mlezi
- kuwa na ukaribu na silaha
- kutokuwepo vizuizi dhidi ya vurugu/ukatili; kwa mfano woga wa athari

- simulizi ya hapo awali/historia ya uchomaji mali kwa makusudi
- kutoajiriwa
- matumizi mabaya ya dawa za kulevya/pombe
- msongo
- sauti zinazomwambia mtu awadhuru mtu
- Paranoia
- tabia hatarishi ya ngono
- tabia isiyo ya kistaarabu kijamii kama vile uendesaji gari usio kukosekana taarifa za awali za mtu husika
- mahusiano yasiyo ya kuaminiana na wataalamu

5 **Kupona**

Fikiria iwapo mtu ana matatizo na:

- pale nyumbani
- kuiweka nyumba iwe na joto
- vistawishi muhimu (kwa mfano sehemu ya kufulia, choo, jiko, kitanda)
- uwezo wa kupatunza pale nyumbani kwao
- uwezo wa kupaweka safi na nadhifu
- chakula na vinywaji vya kutosha
- mavazi
- fedha ya kutosha kujikimu
- kutembea
- uwezo wa kutumia usafiri wa umma
- uwezo wa kukabiliana na matatizo ya kimwili na ya kiafya

6 **Kisaikolojia**

Fikiri juu ya:

- kuonyesha hasira zilizopitiliza, mgomvi, mharibifu au tabia ya kupigana
  - matatizo ya njozi & kurukwa na akili
  - matatizo ya utambuzi kuhusiana na kumbukumbu, maelekezo ya mazingira/mwelekeoorientation & uelewa
  - matatizo ya usununu kwa mfano kusononeka, kufurahia aa kusononeka kupita kiasi, wasiwasi
  - matatizo ya kusoma na kuandika
  - ukosefu wa mikakati ya kuhimili
  - mtazamo kwenye tatizo
  - tabia ya kutafuta usaidizi
  - matatizo ya kiimani
  - hisia za kutengwa
- Wie viele Personen, Sie selbst mit eingerechnet, wohnen in Ihrem Haushalt (z.B. Familie oder Wohngemeinschaft, wo gemeinsam gegessen wird und / oder andere gemeinschaftliche Aktivitäten stattfinden)?

7 **Kijamii**

Fikiri kuhusu matatizo katika mahusiano na wengine

- kukosa uwezo wa kufanya/kushikilia urafiki
- kutokuwepo mahusiano yenye usaidizi
- kukosekana mahusiano ya kweli/yanayojulikana wazi
- matatizo ya kingono
- matatizo ya kimawasiliano
- kushindwa kumuda shughuli za kila siku

Fikiri juu ya matatizo katika shughuli

- starehe
- ajira isyokua na malipo
- kazi iliyolipwa
- elimu
- kusafiri
- ukosefu wa maana katika maisha binafsi

Taarifa zaidi kuhusu Mshazari wa Tathmini inapatikana kwenye machapisho ya researchintorecovery.com/tag

Mfumo wa utekelezaji Tathmini TAG

Mwongozo zaidi

DHUMUNI LA TAG

TAG ni tathmini fupi ya kutambua ukubwa wa matatizo ya afya ya akili ya mtu husika. Maelekezo ya kuikamilisha tathmini hii yapo katika jedwali, na ukurasa huu unatoa tu maelezo zaidi. Kuijaza TAG ni rahisi sana, kunahitajika tiki saba pale kwenye Jedwali la Alama. Linafanyiwa kazi na wafanyakazi kwa ajili ya watu wenye (au wanaodhaniwa kuwa na) matatizo ya afya ya akili. Taarifa itokanayo na uchunguzi ni lazima inukuliwe sehemu tofauti, iwapo inahitajika.

TAG inaweza kutumika katika njia tofauti-tofauti, ikijumuisha:

- Kutumiwa na watabibu wa magonjwa yote..(GPs) na wakala wengine (kwa mfano. Huduma za jamii) ambao wanafikiri kuwa mtu fulani ana matatizo ya afya ya akili na anahitaji kumpatia rufaa kwenda kwenye jopo la wataalamu waliobobe wa afya ya akili; hivyo kwa kuambatanisha TAG katika barua yao ya rufaa, mtaalamu wa huduma za afya ya akili ingewasaidia kuweka kipaumbele kwa wale wagonjwa wenye uhitaji zaidi.
- Kama kigezo cha namna ya kukubaliano miongoni mwa taasisi husika kwamba ni wakati gani katika mfumo wa matunzo ambapo watu watapatiwa msaada – hii inaweza kufanyika kwa kukubaliana juu ya mfumo wa rufaa.
- Kama matokeo ya namna ya kupima kwa utaratibu wa kawaida kutokana na wingi wa wateja wanaotakiwa kuonwa na ile timu ya wataalamu wa afya ya akili.
- Kuwapatia wale wenye mamlaka namna ya kuainisha namna timu/jopo la wataalamu wa afya ya akili watajikita katika wale wenye ugonjwa mkubwa zaidi.

KUIJAZA/KUIKAMILISHA TAG

COMPLETING TAG

TAG inayo vigezo saba vinavyojumuisha maeneo ya **Usalama** (vigezo viwili), **Uhatarisho** (vigezo viwili) na **Mahitaji na hali ya kuondolewa uwezo** (vigezo vitatu. Kwa kila kigezo katika lile Jedwali la Alama, ni lazima uweke tiki kwenye kisanduku kimoja, ili kuonesha chaguo la ukubwa wa kigezo hicho (ikianza na ‘Hakuna’ hadi ‘tatizo kubwa sana’). Orodha ya uhakiki imeambatanishwa kwa kila kigezo, kuonesha baadhi ya vile viashiria vya kuzingatia/kufikiria kwa kina. Hizo orodha za uhakiki zimejengeka kwenye misingi ya ushahidi na mambo yanayozoeleka kwa sasa, lakini ni lazima zitumike sambamba na maamuzi ya kitabibu. Iwapo katika jambo fulani lililo muafaka kwa mtu husika halipo katika orodha ya uhakiki, ni lazima pia lionekane katika awala mtu anazowekewa.

TAG has seven domains covering the areas of safety (two domains), Risk (two domains) and Needs and Disabilities (three domains). In each domain in the score sheet, you have to tick only on one box so as to indicate the severity for that domain (ranging from none to very severe). A checklist is provided for each domain to show important aspects to consider. The checklists are based on evidence and current practice but must be concurrent with clinical judgement. If an aspect which is relevant to a person is not in the checklist, it should still inform the

Chaguzi ya alama ni lazima iwe ambayo ni ile nzuri kuliko zote ya kumwelezea mtu yule anayefanyiwa tathmini. Muda maalumu haujielezwa, kwa sababu matatizo (kwa mfano vurugu) unaweza kutokea wakati fulani-fulani, lakini ikawa ndio chanzo cha mwendelezo wa shauku zinazoendelea. Kama mwongozo wa ujumla, pia fikiria juu ya matatizo yaliyojitokeza mwezi uliopita, ila pia jumuisha shauku za wakati huu yaliyoanzia kipindi cha nyuma kabla ya kipindi hiki.

Mfano- Kigezo namba I. Kudhamiria kujidhuru

Kwa kuangalia kutoka upande mmoja hadi wa pili wa safu hiyo, iwapo ‘*upo uhatarisho mkubwa kuhusiana na usalama wa kimwili kutokana na kudhamiria kujidhuru au jaribio la kujiuu*’; ikiwa ndiyo nukuu muafaka ya kumwelezea mtu huyu, utaweka tiki katika kisanduku hiki. Alama hii huwekwa katika ngazi ya ‘mbaya sana’ (kama inavyooneshwa pale juu katika ule mfumo).

The translation was developed as part of the UPSIDES Study (www.upsides.org). Further information on the TAG is available from researchintorecovery.com/tag.

Pale ambapo vigezo vyote saba vimekwisha kuwekewa tiki (mara moja kwa kila kigezo), hiyo tathmini imekamilika. Iwapo itapendelewa, idadi ya tiki katika kila mstari wa kushuka chini inaweza kunukuliwa kwenye ule mstari wa kwanza pale chini. (Jumla ni lazima itimie saba). **Kwa mfano:** Iwapo zipo tiki tatu pale kwenye ule mstari wa kushuka wa 'Mbaya sana' andika '3' kwenye kile kisanduku pale chini cha 'Mbaya sana'. Pia, iwapo inapendelewa, alama za TAG zinaweza kupigiwa hesabu, kwa kuweka kumbukumbu ya jumla ya kipimo cha zile alama kwa kila kigezo (kwa mfano alama 2 kwa kila alama ya Wastani) pale kwenye kisanduku cha ile safu ya kushuka chini, na kisha kujumlisha alama hizo pamoja. Alama ya juu kabisa ya TAG ni 24.

NAMNA YA KUTUMIA TATHMINI YA TAG

Ile mistari miwili ya kukatisha kwa pale chini ya Jedwali la Alama inaashiria ukubwa wa tatizo la afya ya akili ya mhusika. Rufaa 445 zilizotokana na TAG kwenda kwenye huduma za afya ya akili huko London zilifanyiwa uchambuzi ili kutoa mwongozo wa mfumo wa rufaa. Iwapo lengo ni kuhakikisha kwamba rufaa ni suala muafaka, mfumo huu wa alama 1 kwa angalau kigezo cha mbaya au mbaya sana vitahakikisha kwamba asilimia 95% ya rufaa ni muafaka, lakini utakuta kwamba asilimia 74% ya rufaa ambazo hazikidhi vigezo zitakua kweli zinakidhi – hiki kiwango cha juu kwa kukosea. Iwapo wasiwasi ni kuhakikisha kwamba rufaa zote zinapewa fursa ya kufanyiwa tathmini, inamaanisha kwamba kutumia mfumo huu wa alama 3 au zaidi kupitia TAG kutahakikisha kwamba asilimia 91% ya rufaa muafaka zitatambulika. Lakini, asilimia 80% ya rufaa ambazo sio muafaka pia zitakua zinakidhi viwango hivyo - kiwango cha juu kwa kukosea. Mahali halisi na pazuri zaidi patapatikana kwa aidha kutumia alama ya 5 au zaidi kwenye TAG, au angalau vigezo viwili (2) vya kwenye kile vigezo vya wastani.

Kwa mfano: Jopo/ timu wanaweza kukubaliana na wale wanaofanya hizo rufaa kwamba TAG itakamilishwa kwa kila rufaa, na kwamba jopo litamtathmini kila mtu aliyepewa rufaa akiwa na alama ya mbaya sana ndani ya saa 24, akiwa ana alama 2 au zaidi za mbaya sana ndani ya saa 72, na mwingine yeyote mwenye angalau alama 2 za Wastani ndani ya wiki 2. Kwa wagonjwa wenye alama chini ya 2 za Wastani, barua zao za rufaa zitafafanua ni kwa nini matatizo ya afya ya akili ya mgonjwa huyo ni ya hali ya ubaya sana hadi kupelekea uhitaji wa huduma maalumu za afya ya akili.

Taarifa zaidi kuhusu Mfumo huu wa Tathmini zinapatikana kwenye machapisho ya researchintorecovery.com/tag